

Briuselis, 2013 07 04
C(2013) 4247 final

KOMISIJOS NUOMONĖ

2013 07 04

**pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/72/EB 10
straipsnio 6 dalį. Lietuva. AB LITGRID sertifikavimas**

KOMISIJOS NUOMONĖ

2013 07 04

pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 3 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2009/72/EB 10 straipsnio 6 dalį. Lietuva. AB LITGRID sertifikavimas

I. PROCEDŪRA

2013 m. gegužės 9 d. Komisija gavo preliminarų sprendimą iš Lietuvos reguliavimo institucijos (toliau – nacionalinis koordinacinis centras (NKC)) dėl AB LITGRID (toliau – „Litgrid“) sertifikavimo pagal Direktyvos 2009/72/EB 10 straipsnio 6 dalį¹ (toliau – Elektros energijos direktyva) kaip elektros energijos perdavimo sistemos operatoriaus (toliau – PSO).

Pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009² (toliau – Elektros energijos reglamentas) 3 straipsnio 1 dalį reikalaujama, kad Komisija išnagrinėtų sprendimo, apie kurį pranešta, projektą ir atitinkamai nacionalinei reguliavimo institucijai pateiktą nuomonę dėl jo suderinamumo su Elektros energijos direktyvos 10 straipsnio 2 dalimi ir 9 straipsniu.

II. SPRENDIMO, APIE KURĮ PRANEŠTA, APIBŪDINIMAS

„Litgrid“ yra visos Lietuvos aukštos įtampos (110–330 kV) elektros energijos perdavimo tinklo savininkas. 97,5 % „Litgrid“ akcijų savininkė yra Lietuvos valstybė. Likusios 2,5 % dalies akcijomis prekiaujama biržoje arba jos priklauso smulkiesiems akcininkams.

„Litgrid“ pateikė sertifikavimo paraišką pagal nuosavybės atskyrimo modelį. Visų pirma „Litgrid“ ketina pasinaudoti Elektros energijos direktyvos 9 straipsnio 6 dalyje numatyta galimybe įgyvendinti nuosavybės atskyrimo modelį pagal toje pačioje valstybėje esančias atskiras valstybines įstaigas. NKC išnagrinėjo, ar „Litgrid“ atitinka nuosavybės atskyrimo modelio reikalavimus ir kokia tos atitikties apimtis. Preliminariame sprendime NKC padarė išvadą, kad „Litgrid“ atitinka nuosavybės atskyrimo modelio reikalavimus. Remdamasi šia išvada, NKC pateikė Komisijai preliminarų sprendimą ir paprašė jos pateikti nuomonę.

III. PASTABOS

Remdamasi šia pranešta informacija, dėl sprendimo projekto Komisija pateikia šias pastabas.

1. ATSKYRIMAS TOJE PAČIOJE VALSTYBĖJE

Elektros energijos direktyvos 9 straipsnio 6 dalimi pagal nuosavybės atskyrimo modelį valstybei suteikiama galimybė kontroliuoti perdavimo veiklą, taip pat generavimo, gamybos ir tiekimo veiklą su sąlyga, kad šias atitinkamas veiklos rūšis vykdo atskiri valstybiniai subjektai. Todėl pagal nuosavybės atskyrimo taisykles dvi atskiras valstybines įstaigas reikėtų laikyti dviem atskirais asmenimis ir jos, viena vertus, galėtų kontroliuoti generavimo ir tiekimo veiklą, o kita vertus – perdavimo veiklą, jei galima įrodyti, kad joms bendros įtakos

¹ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB, OL L 211, 2009 8 14, p. 55.

² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl priegios prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003, OL L 211, 2009 8 14, p. 15.

neturi kitas valstybinis subjektas, nes kitaip nuosavybės atskyrimo taisyklės būtų pažeistos. Atitinkamos valstybinės įstaigos turi būti faktiškai atskirtos.

Elektros energijos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punkto i papunkčiu draudžiama tam pačiam asmeniui ar asmenims tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, vykdančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių arba perdavimo sistemą arba jų atžvilgiu turėti kokių nors teisių. Elektros energijos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunkčiu draudžiama tam pačiam asmeniui ar asmenims tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti perdavimo sistemos operatorių ar perdavimo sistemą ir tiesiogiai arba netiesiogiai kontroliuoti įmonę, atliekančią kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų, arba jos atžvilgiu turėti kokių nors teisių. Į Elektros energijos direktyvos 9 straipsnio 3 dalį įtraukta kryžminė nuoroda į perdavimo sistemos operatorius ir įmones, atliekančias kurią nors iš gamybos ar tiekimo funkcijų pagal Dujų direktyvą 2003/55/EB.

Šiuo atveju Energetikos ministerija atstovauja Lietuvos valstybei ir valdo „Litgrid“. Iki 2012 m. rugsėjo mėn. „Litgrid“ priklausė vertikaliai integruotos elektros energijos įmonės UAB „Visagino atominė elektrinė“ (toliau – VAE), vykdančios generavimo ir tiekimo veiklą Lietuvoje, struktūrai. Įgyvendinus Elektros energijos direktyvą, atsakomybė už VAE perduota Ūkio ministerijai, o vėliau – Finansų ministerijai.

Preliminariame sprendime NKC įsipareigojo atlikti išsamų vertinimą, kad nustatytų, koks yra šių dviejų ministerijų atskyrimo lygis, pabrėždama, kad šios ministerijos nėra pavaldžios viena kitai ir kad jų veiklos sritys yra aiškiai atskirtos. Lietuvos Konstitucijoje ministras apibrėžiamas kaip asmuo, vadovaujantis ministerijai ir atsakingas už ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus, ir visų pirma atsakingas už vyriausybės tikslų savo kompetencijos srityje vykdymą. NKC taip pat nurodo, kad visos ministerijos yra pavaldžios ministrui pirmininkui. Iš preliminaraus sprendimo neaišku, ar tai reiškia, kad ministras pirmininkas turi galią daryti poveikį, pavyzdžiui, duodamas tiesioginius nurodymus, ministrams priimant su „Litgrid“ ir VAE susijusius sprendimus, kurie galėtų būti palankesni pastarosios interesams, bet nebūtų naudingi kitiems „Litgrid“ perdavimo tinklo naudotojams. Komisija ragina NKC, prieš priimant galutinį sprendimą dėl sertifikavimo, išnagrinėti šį klausimą išsamiau.

Iš preliminaraus sprendimo matyti, kad Energetikos ministerija taip pat turi dviejų bendrovių, kurios vykdo veiklą gamtinių dujų tiekimo srityje, t. y. „Lietuvos dujų“ (toliau – „Lietuvos dujos“) ir AB „Klaipėdos naftos“ (toliau – „Klaipėdos nafta“) akcijų.

„Lietuvos dujos“ yra vertikaliai integruota dujų bendrovė, kurios 18 % akcijų priklauso šiai ministerijai. Kiti „Lietuvos dujų“ savininkai – „OAO Gazprom“ (39 %) ir „EON SE“ (37 %). „Lietuvos dujų“ atskyrimas nėra šios sertifikavimo procedūros objektas. Tačiau pirmiau minėtas Elektros energijos direktyvos 9 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktyje nurodytas draudimas netaikomas Energetikos ministerijai. Preliminariame sprendime NKC nesiėmė vertinti šios ministerijos kompetencijų „Lietuvos dujų“ atžvilgiu. Komisija pabrėžia, kad toks vertinimas būtinas siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nuosavybės atskyrimo reikalavimų. Prieš priimant galutinį sertifikavimo sprendimą turi būti įrodyta, kad Energetikos ministerija nesinaudoja jokia teise „Lietuvos dujų“ atžvilgiu arba bent kad nėra jokio interesų konflikto, dėl kurio ministerija galėtų naudotis „Litgrid“ kontrole, siekdama „Lietuvos dujoms“ palankesnių nei kitiems tinklo naudotojams sąlygų.

„Klaipėdos nafta“ yra bendrovė, atsakinga už parengimą eksploatuoti suskystintųjų gamtinių dujų (SGD) terminalą Lietuvoje. Pagal grafiką terminalas turi pradėti veikti 2014 m. gruodžio mėn. Su SGD prekyba ir tiekimu susijusiai veiklai vykdyti 2012 m. gruodžio mėn. įsteigtas „Klaipėdos naftos“ filialas UAB „LitGas“ (toliau – „LitGas“). Preliminariame sprendime konkrečiai nurodyta, kad „LitGas“ pradės vykdyti šią veiklą tik kai pradės veikti

SGD terminalas. Šiuo metu šią veiklą pavesta vykdyti Energetikos ministerijai pavaldžiai „Lietuvos naftos produktų agentūrai“. Preliminariame sprendime NKC argumentuoja, kad negalima teigti, kad „LitGas“ arba „Lietuvos naftos produktų agentūra“ šiuo metu aktyviai veikia gamtinių dujų tiekimo srityje, nes SGD terminalas dar neveikia. Be to, Energetikos ministerija patikino NKC, kad vos tik SGD terminalas pradės veikti, siekiant laikytis atskyrimo reikalavimų, „LitGas“ pradės kontroliuoti kita ministerija. Taip pat NKC pažymi, kad „LitGas“ galės pradėti vykdyti tiekimo veiklą tik tuomet, kai gaus tinkamą licenciją, kurią išduoda NKC, ir kai bus patvirtinta, kad, be kita ko, laikomasi atskyrimo reikalavimų.

Komisija palankiai vertina tai, kad taikomos pakankamos apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad nuo tos dienos, kai „LitGas“ pradės prekybos veiklą, įmonė bus iš esmės atskirta nuo „Klaipėdos naftos“ ir jos tiesiogiai arba netiesiogiai nekontroliuos Energetikos ministerija. Tačiau Komisija pažymi, kad iš NKC vertinimo neaišku, ką šiuo metu reiškia tiekimo veikla, nei kodėl šią funkciją šiuo metu turi atlikti Energetikos ministerijai pavaldi agentūra. Komisija ragina NKC įvertinti atliekant šią užduotį šiuo metu „Lietuvos naftos produktų agentūros“ – o vėliau „LitGas“ – vykdomą veiklą, siekiant užtikrinti, kad nebūtų jokie interesų konflikto ir kad toks interesų konfliktas nekiltų ateityje. Galiausiai Komisija pažymi, kad asmenys, šiuo metu dirbantys „LitGas“, taip pat yra Energetikos ministerijos darbuotojai. Komisija pabrėžia, kad, pradėjus veikti SGD terminalui, šį klausimą reikės išspręsti.

IV. IŠVADA

Pagal Elektros energijos reglamento 3 straipsnio 2 dalį NKC kuo labiau atsižvelgia į pirmiau išdėstytas Komisijos pastabas, priimdama galutinį sprendimą dėl „Litgrid“ sertifikavimo, o priėmusi tokį sprendimą, jį praneša Komisijai.

Komisijos pozicija dėl šio konkretaus pranešimo nedaro jokie poveikio bet kuriai kitai pozicijai, kurios ji gali laikytis kitų nacionalinių reguliavimo institucijų atžvilgiu dėl bet kokių kitų sertifikavimo priemonių projektų, apie kuriuos pranešta, arba kurios ji gali laikytis kitų nacionalinių institucijų, atsakingų už ES teisės aktų perkėlimą į nacionalinę teisę, atžvilgiu dėl bet kokios nacionalinės įgyvendinimo priemonės suderinamumo su ES teise.

Šį dokumentą Komisija paskelbs savo interneto svetainėje. Jame pateikiamos informacijos Komisija nelaiko konfidencialia. NKC raginama per penkias darbo dienas nuo šio dokumento gavimo pranešti Komisijai, ar, jos nuomone, pagal ES ir nacionalines konfidencialios verslo informacijos taisykles šiame dokumente yra konfidencialios informacijos, kurią ji norėtų išbraukti prieš paskelbdama šį dokumentą. Tokį prašymą būtina pagrįsti.

Priimta Briuselyje, 2013 07 04

*Komisijos vardu
Günther Oettinger
Komisijos narys*

